

WSTĘPNIAK

Populistyczna współczesność

Rzeczywistość jest dziś determinowana przez przynajmniej kilka kluczowych wydarzeń, które diametralnie zmieniły otaczający nas świat. Wiele państw do dziś stara się uporać z negatywnymi skutkami kryzysu gospodarczego, który przetoczył się kilka lat temu przez prawie wszystkie kraje. Dodatkowo, świat – szczególnie ten zachodni – stoi dziś w obliczu kolejnego poważnego kryzysu – tym razem migracyjnego. Wszystko to powoduje, że wśród społeczeństwa narasta niezadowolenie, a scena polityczna staje się polem walki. Liczne protesty czy strajki wynikające z powszechnej frustracji powodują, że ludzie znajdujący się u władzy i ci próbujący ją zdobyć, przyjmują retorykę odnoszącą się do „woli ludu”. Populizm – bo właśnie tak nazwać można wspomniane wcześniej zjawisko jest chorobą polityczną XXI wieku. Choć w kontekście względnie niedawnych wydarzeń na scenie politycznej stał się terminem popularnie używanym, jego geneza sięga czasów powstania demokracji.

W książce niemieckiego politologa Jana-Wernera Müllera pt. Co to jest populizm możemy przeczytać, że zjawisko to jest największym zagrożeniem dla demokracji i pochodzi z jej wnętrza. Autor posuwa się dalej twierdząc, że populizm jest zdegradowaną formą demokracji, która obiecuje spełnienie jej najwyższych ideałów. W literaturze możemy znaleźć też poglądy postrzegające populizm z zupełnie innej perspektywy, mówiące np. o tym, że populizm jest lekiem na ułomności współczesnej demokracji bądź też specyficzną odpowiedzią na problemy modernizacji. Populista przemawia w imieniu ludu, jednocześnie przeciwstawiając się „establishmentowi”. Za współczesnych przedstawicieli tego nurtu uważa się Marine Le Pen, Donalda Trumpa czy Beppe Grillo, natomiast z polskiego środowiska często w tym kontekście przywołuje się Prawo i Sprawiedliwość oraz Pawła Kukiza.

Warto zwrócić jednak uwagę na fakt, że niezależnie od tego jak postrzegamy i definiujemy populizm, to niewątpliwie partie uznawane za

populistyczne wygrywają wybory. Z pewnością na ten stan rzeczy wpłynęło kolejne wzbierające na sile zjawisko jakim jest – postprawda. We współczesnych czasach, gdzie dla ludzi obiektywne fakty tracą znaczenie na rzecz emocji i osobistych przekonań, może tłumaczyć dlaczego to właśnie populiści przejmują władzę na świecie. Współczesny wyborca kieruje się afektywnymi przekonaniem a populiści (zgodnie z przyjętą definicją) świetnie się w tym środowisku odnajdują, głosząc hasła uderzające w oczekiwania obywateli.

Premier Włoch – Giuseppe Conte podczas swojego exposé, stwierdził iż jest dumny z faktu, że jego rząd jest nazywany „populistycznym”, gdyż oznacza to, że „wysłuchuje się w potrzeby ludzi”. Wypowiedź ta w doskonały sposób pokazuje jak umiejętnie współcześni politycy przeobrazili przydomek „populistyczny” w wręcz pożądany w demokratycznym państwie.

Fakt wzrostu popularności zjawiska populizmu we współczesnym świecie, skłonił politologów i socjologów do podjęcia badań mających na celu określenie i zrozumienie charakterystyki zarówno samych aktorów politycznych i ich poglądów, jak i wyborców, którzy ich popierają. Ważnym jest, aby podczas próby zrozumienia sukcesu tego zjawiska, wziąć pod uwagę również proces komunikowania, który zachodzi pomiędzy aktorami politycznymi, mediami (dziennikarzami) i społeczeństwem (wyborcami). Przyjęcie takiej właśnie perspektywy badawczej pozwala dociekającemu skupić się nie tylko na ideologii ale także na roli mediów w jej rozpowszechnianiu.

W najnowszym numerze „Refleksji” proponujemy Państwu artykuły podejmujące tematykę populizmu, które mogą pomóc w zrozumieniu pewnych jej aspektów. Autor artykułu socjotechnika w komunikowaniu politycznym stara się ocenić formy i narzędzia socjotechniczne, które stosowane są w polskim przekazie politycznym. Inny z tekstów podejmuje problematykę mowy nienawiści, zyskującej popularność poprzez kryzys migracyjny w Europie.

Ponadto numer zawiera kilka artykułów związanych z tematyką patriotyzmu. Patriotyzm jest kolejnym ciekawym aspektem do analizy w kontekście współczesnego populizmu. W artykule dotyczącym psychologicznego oblicza patriotyzmu, autorka stara się przedstawić różne procesy psychologiczne, zachodzące w ramach tej postawy. Do dalszej analizy zagadnienia posłuży z pewnością Państwu artykuł podnoszący kwestię przymusu wyborczego w państwach europejskich, gdzie autor pyta czy możemy wymagać od obywateli minimum patriotyzmu? Py-

tanie to postawione jest w kontekście koncepcji tzw. „nowoczesnego patriotyzmu”.

Dodatkowo w tym numerze proponujemy Państwa uwadze również artykuły podnoszące problematykę międzynarodową, dotyczące m.in. wyborów do Senatu w Australii czy współpracy chińsko-japońskiej.

Zapraszam do lektury,

Kinga Jasiak
Redaktor Naczelna „Refleksji”

